

Forfatterens aksepterte manuskript (postprint)

Ut av mitt vindu - Elever skaper muntlige tekster i samspill

Wie, A. L.

Publisert i: DRAMA: Nordisk dramapedagogisk tidsskrift

DOI: 10.18261/issn.2535-4310-2021-02-16

Tilgjengelig online: 07 Oct 2021

Sitering:

Wie, A. L. (2021). Ut av mitt vindu - Elever skaper muntlige tekster i samspill. DRAMA: Nordisk dramapedagogisk tidsskrift, 58(2), 66-73. doi: 10.18261/issn.2535-4310-2021-02-16

Dette er et akseptert manuskript av en artikkel som ble publisert av Universitetsforlaget i DRAMA: Nordisk dramapedagogisk tidsskrift 07/12/2021. Tilgjengelig online: <https://www.idunn.no/doi/pdf/10.18261/issn.2535-4310-2021-02-16>

Ut av mitt vindu

– Elever skaper muntlige tekster i samspill

Anne Lise Wie. Førstelektor i norsk ved Nord universitet.

Denne artikkelen omhandler tekster skapt av to grupper elever på tredje trinn, 16 elever i den ene og 21 elever i den andre. Elevene deltok i workshoper ledet av instruktør ved Nordland Teater, Kristin Jørgensen, som en del av det internasjonale teaterprosjektet *I Will Be Everything*. Oppgaven var å «se» ut av sitt vindu om femti år og si en setning hver om hvordan hjemstedet ville se ut i fremtiden. Forventingen var at elevene skulle skape sine egne individuelle fortellinger, i stedet lot de seg påvirke av hverandre. Resultatet ble en form for felles fortelling, der en rekke tanker og ideer kom fra elevene, som minnet om det som i litteraturen kalles for indre tankestrøm eller *stream of consciousness* (Gaasland, 2009, s. 33).

"I Will be Everything"

- **Nordland Teater deltok** i perioden 2017 til 2020 i det internasjonale prosjektet *I Will be Everything (IWBE)* sammen med teaterinstitusjoner fra Danmark, Tyskland, Polen, Østerrike, Spania og Storbritannia.
- **Barn i alderen 7-12 år** fra de syv europeiske landene ble gjennom prosjektet bedt om å svare på spørsmålet «Hvordan ser verden vår ut om femti år?».
- **Instruktører fra teatrene** holdt workshoper i skolene, hvor målet var at elevene skulle skape tekster og tegninger som handlet om fremtiden.
- **Materialet ble brukt** til å sette sammen en forestilling om europeiske barns tanker om fremtiden.
- **Prosjektet ble finansiert** av Creative Europe Culture Program.

I denne artikkelen vil jeg se nærmere på to av tekstene som ble skapt i workshopene tilknyttet det internasjonale prosjektet *I Will Be Everything (IWBE)*. Tekstene ble til gjennom en aktivitet der klassens elever skulle si hver sin setning om hva de «så» ut av vinduet om femti år. Således består tekstene av en rekke enkeltutsagn, men likevel er det en slags sammenheng.

Begge tekstene som undersøkes mangler den strukturen de fleste forbinder med en fortelling, hvor handlingen skal danne en lineær enhet, med en begynnelse, midtdel og avslutning, og hvor det forventes en oppbygging mot en spenningstopp (Aristoteles, 1963, s. 29-34). Målet mitt er derfor å se nærmere på hvilke dramaturgiske kvaliteter akkurat disse tekstene har.

Problemstillingen i artikkelen er todelt:

- *Kan de fragmentariske elevtekstene som ble skapt gjennom aktiviteten «Ut av mitt vindu» defineres som en fortelling, når de settes sammen til en sammenhengende tekst?*
- *Hvilke dramaturgiske kvaliteter kjennetegner det vi kan kalle for en fortelling?*

I Will Be Everything

Et mål for prosjektet IWBE var å bygge opp samarbeid mellom teatre og skoler over hele Europa. 2000 europeiske barn skulle nås, og 400 av disse skulle være fra Norge. Instruktør Kristin Jørgensen fra Nordland Teater gjennomførte i alt 23 workshoper i ulike skoler i Nordland. Hun inviterte meg med som følgeforsker, jeg var til stede i workshopene, der jeg deltok i flere av aktivitetene og noterte observasjoner og tanker underveis. Den enkelte workshop var på omtrent 90 minutter, og de fleste klassene fikk besøk av Jørgensen og meg én gang i løpet av perioden. I etterkant av hver workshop satte instruktøren og jeg av tid til å reflektere over økta, og å se nærmere på tekstene og tegningene som elevene hadde laget.

Tid, rom, kropp og tekst spilte en stor rolle i Jørgensens workshoper med elevene. Dette er fire viktige dramaturgiske innganger i teaterarbeid ifølge Svein Gladsø et. al., «[e]n inngang i vår forstand kan altså være mer eller mindre konkret, men den er alltid fokuserende og i positiv mening ensporet i forhold til den kreative prosessen» (2005, s. 189). Rommene Jørgensen hadde valgt var i stor grad umøblerte, for eksempel gymsaler eller andre rom der bord og stoler var fjernet før oppstart. Det åpne rommet styrket instruktørens kroppslige tilstedeværelse, hun kom nærmere elevene når det ikke var pulter mellom dem, hun snakket ikke bare *til* dem, hun snakket *med* dem.

Prosjektet IWBE handlet om barns tanker om framtiden, og *tid* var tema i workshopene. De første aktivitetene i workshopene hadde fokus på nåtid og fortid, før utforskningen av framtiden kunne begynne. Tid handler også om instruktørens bruk av den tiden hun hadde til rådighet. Selv om innholdet i hver enkelt workshop var noe ulikt, var strukturen fast: Workshopen startet med ulike lekpregede aktiviteter, der elevene fikk være i aktivitet og bruke kroppene sine, og avsluttet med at elevene fikk skriveoppgaver der målet var å skape fortellinger om framtiden.

I den videre prosessen ble elevarbeid fra workshopene i de syv landene sendt til en gruppe bestående av regissør Alex Byrne fra den britiske teatergruppen NIE, og én skuespiller fra hvert av de øvrige landene. Denne internasjonale gruppa arbeidet sammen for å skape en forestilling

ved hjelp av det innsendte materialet. Et viktig kriterium for utvelgelsen av fortellinger til forestillingen var at det skulle være med fortellinger fra samtlige deltakerland. De utvalgte fortellingene ble satt sammen, og framført fra scenen ved hjelp av ulike teatrale virkemidler: levende musikk, videoprojeksjoner, fortellerteater, skyggeteater og animasjon. Den internasjonale skuespillergruppa turnerte med forestillingen i landene som deltok i prosjektet, og alle elevene som hadde deltatt i workshopene ble invitert til å se hva skuespillerne hadde fått ut av deres ideer og fortellinger. I sin anmeldelse i *Periskop* skriver Hedda Fredly at «[s]ammenstillingen av alle de forskjellige fortellergrepene i *I Will Be Everything* skaper et dynamisk helhetsinntrykk – og holder oppe spenningen, siden vi aldri vet hva neste scene vil by på» (Fredly, 2020).

Fortolkning av fragmentariske tekster

Tekster og tegninger skapt av elevene, observasjoner fra workshopene, samtaler med deltakere i workshopene, samt dokumentasjon fra prosjektledelsen, utgjorde datamateriale og empiri for mitt prosjekt som følgeforsker. Fra det innsamlede tekstmaterialet vil jeg her ta for meg to av tekstene som ble skapt i workshopene. I min lesing av tekstene tar jeg utgangspunkt i hermeneutisk metode, som dreier seg om forståelse og fortolkning: «hermeneutics is the theory of the understanding in their relation of the interpretation of texts» (Ricoeur, 2016, s. 3). Tolkningen tar utgangspunkt i den forforståelsen den enkelte har: «Enhver betraktning av et fenomen eller en situasjon skjer ut fra en synsvinkel som er farget både av situasjonen man til en hver tid befinner seg i og av egen kulturell bakgrunn, kunnskap, forventning og fordom» (Lægereid & Skorgen, 2006, s. 23). Når vi skal forstå noe nytt, for eksempel en fortelling eller et teaterstykke, bruker vi den forforståelsen vi har for å fortolke hva som skjer. Etter hvert som forestillingen beveger seg framover, vil de nye opplysningene settes i sammenheng med denne forforståelsen. Et hovedtema for hermeneutikken er at enkeltdelene må forstås ut fra helheten, og helheten ut fra de enkelte delene, det som kalles den hermeneutiske sirkel eller spiral. «Man börjar alltså på någon punkt, och borrar sig sedan successivt in genom at alternera mellan del och helhet, varvid man får en undan för undan fördjupnad förståelse av bådadera» (Alveson & Sköldberg, 2017, s. 134-135).

Problemstillingen i denne artikkelen stiller spørsmål ved de forventningene vi har til hva en fortelling eller et narrativ skal være. «A narrative can be defined as a course of events with a beginning and an end, as a bounded temporal sequence. A narrative unfolds in a timespan from

its beginning to the end» (Horsdal, 2011, s. 11). Om oppbygginga av en dramatisk tekst skriver Anne Meek at handlingen bygges opp med «en innledende presentasjon etterfulgt av en konflikt eller krise, som intensiveres henimot et klimaks. Deretter følger et spenningsfall hen mot konklusjon/avslutning» (2018, s. 18). Begrepet *plot* brukes også for å karakterisere den dynamiske utviklingen i en handling, og skal ifølge narratologien være til stede for at en fortelling skal kunne defineres som en fortelling (Senje & Skogn, 2005, s. 35-36).

Når det gjelder elevfortellinger peker Dagrun Skjelbred på at de ofte «mangler» grunnstrukturen og den dynamiske utviklingen som vi finner i den aristoteliske dramaturgien, og at en derfor må bruke andre betegnelser for å kunne se kvaliteten og utviklingspotensialet i slike tekster. Skjelbred bruker betegnelsene *refererende fortellinger* og *egentlige fortellinger* i beskrivelsen av elevtekster. En refererende fortelling kjennetegnes ved at den «beskriver dagligdagse hendelser i en kronologisk rekkefølge (...) De er uten høydepunkt eller utvikling ut over at tida går» (Skjelbred, 2021, s. 59).

Elevtekstene som skal behandles i denne artikkelen, ble skapt gjennom fortelleraktiviteten *Ut av mitt vindu*, som var én av aktivitetene i de norske workshopene. Jørgensen ledet aktiviteten alene, mens klassens lærer, assistent(er) og jeg var tilskuere.

Ut av mitt vindu

Gruppa deles i to. Den ene gruppa stiller seg på en rekke bak en stol. Ved stolen står instruktør med et «vindu», en firkant laget av kartong. Hver elev klatrer opp på stolen, ser ut av «vinduet» og forteller hva han eller hun ser på sin hjemplass om femti år. Setninga skal begynne med «Ut av mitt vindu om femti år ser jeg...». På gulvet ligger et stort ark og kraftige tusjer. Her samles den andre gruppa som skal illustrere det elevene i den første gruppa forteller at de ser. Når alle elevene i den første gruppa har fortalt, bytter de aktivitet. Alle elevene skal fortelle hva nettopp *de* ser ut av vinduet om femti år. Til slutt går alle rundt arket og ser på tegningene (utdrag fra feltnotat 11.04.2018).

Slik det fremgår av beskrivelsen over, var dette en muntlig aktivitet som skulle fungere som inspirasjon i forkant av skriveoppgaven elevene fikk senere i workshopen. Siden jeg var til stede, kunne jeg notere ned det barna fortalte, noe som ikke egentlig var en del av den opprinnelige planen. Det var ikke satt av tid til å reflektere sammen med elevene om det de

hadde fortalt eller tegnet. Etter at de hadde gått rundt og studert hverandres illustrasjoner, var det tid for pause eller en ny aktivitet.

Selv om oppdraget var at hvert enkelt barn skulle si én setning, og forventingen til aktiviteten var at elevene skulle beskrive løsrevne moment, oppstod det likevel en form for sammenheng mellom flere av momentene; det var som om én fortelling ble fortalt. Samtidig manglet tekstene den dramatiske oppbygningen som forventes av en fortelling, og det var ikke en gang snakk om tiden som går, jamfør Skjelbred sin beskrivelse av elevtekster (2021, s. 59). Tone Senje og Synnøve Skjong skriver at «... det er vanskelig å studere sammenhengen i en tekst som noe som bare ligger i teksten. Det er nemlig alltid en leser som oppfatter sammenhengen» (2005, s. 67), eller en tilhører. Vi som var til stede, lærer, assistent(er) og jeg, oppfattet en sammenheng, og dette ble tema for refleksjonene instruktøren og jeg hadde i etterkant av workshopen. Det er dette som vil bli belyst videre i artikkelen.

En tunell til godteriland og et levende museum

De to utvalgte tekstene fra aktiviteten *Ut av mitt vindu* som her presenteres, ble begge fortalt av elever på tredje trinn fra skoler på Helgeland. Det var 16 elever til stede i den ene klassen, mens det var 21 elever til stede i den andre.

Tekst 1

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en mann som flyr.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en flyvende okse.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg et flyvende hus.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en flyvende hest.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en troll-zombie.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en mann som spiller fotball, det er Ronaldo.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en mann som sykler.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en bil som flyr.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en båt som flyr.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en flyvende do.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg to mennesker som sykler.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en mann som drikker vann.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en dinosaur som flyr.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en sofa på hjul.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg at jorda er opp-ned og Norge er oppe i lufta.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en tunell til godteriland.

Tekst 1 ble skapt under første utprøving av denne aktiviteten. Byen der elevene bor ble i framtidvisjonen fylt med flyvende mennesker, dyr og gjenstander. Det kan ha en sammenheng med at instruktøren brukte «flyvende biler til alle» som et eksempel på noe som kunne eksistere om femti år, da hun skulle forklare aktiviteten for elevene. Det kan altså hende at elevene lot seg påvirke av forslaget hennes. I de neste workshopene ble det derfor et poeng for henne å unngå å bruke eksempel, for å se hva som da ville skje.

Elevene la til ett og ett element som forventet, helt til nest siste elev stilte seg på stolen, da kom en lengre setning; han så «at jorda er opp-ned og Norge henger i lufta», noe som kanskje var en konsekvens av at den lille byen var fylt med flygende dyr og gjenstander (?). Ikke bare var dette et lengre utsagn enn det elevene tidligere hadde kommet med, setninga formidlet også en stemning av denne underligheten som var i verden rundt ham. Den er nesten en slags evalueringskomponent (Senje & Skjong, 2005, s. 55), en åpen slutt, et litterært virkemiddel for at tilhøreren skal sitte igjen med tanker og spørsmål, eller undring og lyst til å fabulere videre. Så kom sistemann og så *en tunell til godteriland*, som også skapte en spennende avslutning.

Tekst 2

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en hund som flyr.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en kanin med lang hale som spiser en vinge.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en robot som sender dyr til Mars.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en bil som flyr og en mann med PlayStation.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg havmannen har hender og mange fuglereeder.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en hund med to hoder.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en konkurranse med to tankser.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en fisk med båtmotor i hjertet.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg et hus med hjul.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en park med godteri.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg to mennesker som kjører båt som går av seg selv.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg et fiskeslott.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg det regner godteri.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg selvprogrammerende vær.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg superhelter som er ute og flyr.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg superpoliti.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg supersykehus.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg en robot som gjør leksene.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg romstasjon.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg et ostemuseum av ost.

Ut av mitt vindu om 50 år ser jeg et vilt museum der alt er levende, et levende museum.

Da instruktøren introduserte aktiviteten for denne klassen, var hun opptatt av at hun ikke skulle legge føringer for elevene. Dermed kom det tydeligere fram at det elevene lot seg påvirke av var *hverandres* ideer. For eksempel da én elev så en superhelt, den neste en superpoliti, og så dukket det opp et supersykehus. Et annet element som går igjen er dyrene, en hund som flyr, en hare med lang hale som spiser en vinge, en hund med to hoder og en fisk med båtmotor i hjertet. Som avslutning kommer de to siste elevene og ser *et ostemuseum av ost*, og deretter *et vilt museum der alt er levende*. Elevene lyttet til hverandres forslag, og lot seg inspirere av hverandre. Det var som om et felles fantasiunivers ble lekt fram.

Indre tankestrøm med sammenheng

Aktivitetene som ble satt i gang gjennom workshopen bygger alle på lek og kreativitet. Leken er nært knyttet opp mot kreativt arbeid. «Frihet til å leke, utforske, fabulere og fantasere er forutsetninger for kreativ handling», skriver Biljana Fredriksen (2013, s. 58). *Mimesis* som betyr etterligning, er grunnlaget for teater og episk diktning ifølge Aristoteles, og «[t]rangen til å etterligne er medfødt i menneskenaturen fra barndommen av...» (Aristoteles, 1963, s. 29). Aktiviteten *Ut av mitt vindu* inviterte deltakerne til å fantasere og fabulere, og elevene lot seg inspirere av instruktøren eller hverandre. De samlede tekstene har fellestrekk med formeleventyrene (remse- eller regeleventyr) der det «karakteristiske trekket er *repetisjon* av scener, motiv og språklege formuleringar» (Birkeland et. al., 2018, s. 53). Tekstene er episodiske, da de inneholder adskilte beskrivelser fra en fiktiv framtid, men samtidig som tekstene mangler en egentlig handling, er de ikke fri for høydepunkt fordi hver enkelt setning kommer med ny informasjon.

Rekken av tanker og ideer som kom fra elevene, kan sammenlignes med det som i litteraturen kalles for *indre tankestrøm* eller *stream of consciousness*, en fortellermåte som kjennetegnes

«ved oppbrutt syntaks, manglende tegnsetting, tankeprang, ulogiske forbindelser», en skrivestil som for eksempel James Joyce bruker i *Ulysses* som ble skrevet i 1922 (Gaasland, 2009, s. 33). Fordi tanker sjelden er fullt utformede, vil tekster skrevet i *stream of consciousness*-teknikk gjøre hopp fra ett tema til et annet i en strøm av assosiasjoner som kan virke helt tilfeldige (ibid), men selv om elevtekstene i denne artikkelen kan oppleves som tilfeldige, er det samtidig en viss sammenheng i dem. I noen sekvenser beveger teksten seg fra det ene til det andre, og så skjer det noe: Det oppstår et moment som noen andre tar tak i og bygger videre på, og slik skapes det et system eller en sammenheng i kaoset. Et eksempel på dette er når den ene eleven i Tekst 2 ser *et hus med hjul*, den neste *en park med godteri*, den tredje *to mennesker som kjører en båt som går av seg selv*, og den fjerde *et fiskeslott*. Dette er fire ideer som ikke egentlig henger sammen. Den neste eleven lar seg inspirere av «godteriet i parken», han ser at *det regner godteri*, og så kommer en elev som ser *selvprogrammerende vær*. Nå henger delene mer sammen og bygger opp et større bilde av en science fiction- eller fantasy-fremtidsverden. Det minner om kaosteorien, der en bitteliten endring i begynnelsen kan styre den videre oppførselen til systemet (Csíkszentmihályi, 2008, s. 9).

I en fortelling henger vanligvis delene sammen i en kausal kjede, «[n]år det handles i en fortelling, får handlingene alltid noen konsekvenser som påvirker handlingsgangen» (Penne et. al., 2020, s. 124). I disse tekstene er det imidlertid ikke handlingen som påvirker fortsettelsen, men derimot introduksjonen av et nytt moment, som kan være med å styre hva som introduseres i neste omgang. At tekstene mangler en egentlig handling ut over de ulike observasjonene jeg-fortelleren gjør, skaper en opplevelse av at jeg-et de ulike fortellerne viser til er en og samme person, og at jeg-et er hovedpersonen.

Tekster skapt i en kollektiv *flow*

Den indre tankestrømmen karakteriserer en kreativ eller estetisk skapende prosess der den som utfører en oppgave er fullstendig oppslukt og har stor glede av det han holder på med – det som Mihaly Csíkszentmihályi kaller *flow* (2008, s. 4). Elevene som deltok i workshopen lyttet til hverandre og reagerte, og skapte en muntlig tekst om et univers med teknologiske nyvinninger og forunderlige dyr. Tekstene kan ses på som et felles prosjekt, selv om elevene ikke diskuterte og planla sammen. Å være kreativ er ikke utelukkende en individuell prosess, men også en kollektiv, skapende prosess; «en kontekst der flere mennesker leker eller samhandler, vil også

det andre sier og gjør, bidra med nye impulser» (Fredriksen 2013, s. 59). Elevene var som i en kollektiv flow (Fredriksen, 2013, s. 125).

At ««[n]oen forteller noe til noen» har man kalt selve den episke *ursituasjon*», skriver Petter Aaslestad (1999, s. 29). Den gode fortellingen handler ikke bare om struktur og dynamisk utvikling, det handler også om å ha noe å *formidle*: møtet mellom forteller(e) og tilhørere. Her kommer instruktørens rolle inn. Hun iscenesatte en liten forestilling med elevene, der stolen ble en scene og pappvinduet scenografi. Instruktøren sto ved siden av stolen og ga hver elev den støtten han eller hun trengte for å framsi setningen sin. I denne settingen fikk den enkelte elev alles oppmerksomhet for en liten stund, fordi alle som var til stede ventet på setningen som skulle komme.

«For at en forteller skal nå fram, forutsettes det at det er rom for, og er et felles språk mellom, fortelleren og tilhørerne. Kjennetegn på en vellykket fortelling er at du holder på lytterens oppmerksomhet og interesse», skriver Mimesis Heidi Dahlsveen (2008, s. 22). Elevene fortalte for et lydhørt publikum, der alle ventet spent på å høre hvilke sprang fortellingen ville ta med den neste fortelleren. Den gode fortellingen trenger kanskje ikke en klassisk dramaturgi eller et tydelig plot for å skape spenning eller underholdning, det handler kanskje vel så mye om å legge til rette for det gode møtet mellom forteller(e) og tilhørere, slik instruktøren gjorde her.

Et møte mellom den som forteller og den som lytter

Selv om tekstene som er undersøkt i denne artikkelen mangler et plot eller en aristotelisk dramaturgi, viser undersøkelsen over at dette likevel er fortellinger, fordi den gode fortellingen i stor grad handler om det å ha noe å formidle: «... the activity of narrating does not consist simply in adding episodes to one another; it also constructs meaningful totalities out of scattered events» (Ricoeur, 2016, s. 240). Noe av det som gjør tekstene interessante er selve tekstsapingsprosessen, møtet mellom instruktør og elever, der instruktøren fikk fram fortellerstemmen hos elevene. Det handler også om møtet mellom tilhører og fortellere; vi få som var til stede, kunne se for oss jeg-fortelleren som betraktet verden utenfra, vi så illustrasjonene som vokste fram og den verdenen som elevene fortalte om. Kanskje viktigst av alt handler det om elevenes fortellerkompetanse, og evne til å koble seg på hverandres fantasi og skape et levende fantasiunivers sammen.

Litteratur

- Alveson, M. & Sköldbberg, K. (2017). *Tolkning och reflektion* (3. opplag). Lund, Sverige: Studentlitteratur AB.
- Aristoteles. (1963). *Om diktekunsten* (2. opplag). Oslo: Johan Grundt Tanum forlag.
- Birkeland, T., Mjør, I. & Teigland A.S. (2018). *Barnelitteratur Sjangrar og teksttypar*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Csikszentmihályi, M. (2008). *Flow the Psychology of optimal experience*. New York, USA: Harper Perennial.
- Dahlsveen, H. (2008). *Innføringsbok i muntlig fortellekunst*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Fredly, H. (2020). (2020, 21.februar). «I Will Be Everything»: Dyptloddende slapstickpoesi, anmeldelse. *Periskop*. Hentet fra http://www.periskop.no/anmeldelse-i-will-be-everything-dyptloddende-slapstickpoesi/?fbclid=IwAR3KZx_fbu5eoRzODac49V9PydAyre6Le9wE3Ys1E--W6yc7hPgWRHIP7qg
- Fredriksen, B. (2013). *Begripe med kroppen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Gladsø, S., Gjervan, E. K., Hovik, L. & Skagen, A. (2005). *Dramaturgi Forestillinger om teateret*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Gaasland, R. (2009). *Fortellerens hemmeligheter Innføring i litterær analyse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Horsdal, M. (2011). *Telling Lives: Exploring Dimensions of Narratives*. London, Storbritannia: Routledge
- Lægereid, S. & Skorgen, T. (2006). *Hermeneutikk – en innføring*. Oslo: Spartakus Forlag AS.
- Meek, A. (2018). *Kultursatsing og stedsutvikling* (Doktoravhandling). Universitetet i Bergen, Bergen.
- Penne, S., Hertzberg, F. & Solem, M. S. (2020). *Muntlige tekster i klasserommet* (3. utgave). Oslo: Universitetsforlaget.
- Ricoeur, P. (2016). *Hermeneutics and the Human Sciences* (3. utgave). Storbritannia: Cambridge Philosophy Classics.
- Senje, T. & Skjong, S. (2005). *Elevfortellinger. Analyse og vurdering*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Skjelbred, D. (2021). *Elevens tekst Et utgangspunkt for skriveopplæring* (5. utgave). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Aaslestad, P. (1999). *Narratologi En innføring i anvendt fortelle teori*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.